ISSN: 1303-2933

turnalar

Uluslararası Hakemli Türk Dili, Çeviri, Kültür ve Edebiyat Dergisi • Yıl: 27 • Sayı: 99 • Ederi: 200 TL

ISSN 1303-2933
9 771303 293000

Meydanlardan Haneye Emekçi, Anne, Şair:

SENNUR SEZER

ÇİĞDEM KARA
EBRU ÖZGÜN
EMİNE TUĞCU
GÜNAY TULUM
İSMAİL AFACAN
METİN TURAN
TOLGA ALVER
ZEYNEP ERTUĞRUL

turnalar

ULUSLARARASI TÜRK DİLİ, ÇEVİRİ,
KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ

99

KIBATEK
Kıbrıs Balkanlar Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu

turnalar ULUSLARARASI TÜRK DİLİ, ÇEVİRİ, KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ
Yıl:27 Sayı: 99 Temmuz-Ağustos-Eylül 2025 Üç Ayda Bir Yayımlanır

Sahibi
KIBATEK
[Kıbrıs, Balkanlar, Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu] Vakfı adına
İsmail Bozkurt

•

Genel Yayın Yönetmeni
Metin Turan

•

Yayın Yönetmeni (Editör)
Prof. Dr. Mehmet Çevik

Yayın Yönetmen Yardımcıları
Prof. Dr. Burak Gökbulut • Prof. Dr. Mustafa Yeniasır

•

Yayın Koordinatörü
Dr. Hüseyin Ezilmez

Sennur Sezer Özel Sayısı Editörü
Doç. Dr. Ebru Özgün

Kapak Fotoğraf
Sennur Sezer (Adnan Özyalçıner arşivi)

•

Kapak Düzenleme
Muharrem Yalçınkaya

AKADEMİK DANIŞMA VE HAKEM KURULU
Prof. Dr. Apollanaria Avrotina- Prof. Dr. Ümüt Akagündüz- Prof. Dr. Sevim Akten- Prof. Dr. Tülin Arseven-Prof. Dr. Dilek Batislam- Prof. Dr. Suzan Canhaşi- Prof. Dr. Serpil Aygün Cengiz- Prof. Dr. Hanife Nalan Genç- Doç. Dr. Reyhan Çelik- Prof. Dr. Ayten Er- Prof. Dr. Tuna Ertem-Dr. Meltem Güler, Prof. Dr. Birsen Karaca- Dr. Solmaz Karabaşa- Prof. Dr. Ayten Kaplan- Prof. Dr. Ayla Kaşoğlu- Prof. Dr. Kurtuluş Kayalı- Doç. Dr. Nazan Kahraman- Doç. Dr. Galina Miskinina- Prof. Dr. Betül Mutlu- Prof. Dr. Tuğrul İnal- Prof. Dr. Eunkyung Oh- Prof. Dr. Bekir Onur- Doç. Dr. Alev Önder-Prof. Dr. Melahat Pars- Prof. Dr. Medine Sivri-Doç. Dr. Can Şen- Prof. Dr. Aysıt Tansel- Dr. Kaan Tanyeri- Prof. Dr. Devrim Topses- Prof. Dr. Cengiz Tosun- Prof. Dr. Hatice Köroğlu Türközü - Prof. Dr. Ali Yakıcı- Prof. Dr. Grayzna Zajac

•

Yönetim ve Yazışma
Naim Efendi Sokak Suriçi Gazi Mağusa/KKTC
Tel: 0542 852 78 15 E-mail: kibatek@gmail.com

•

TÜRKİYE
Konur Sokak 36/13 • Tel: (0.312) 425 39 20
0532 787 37 30
Fax: (0.312) 417 57 23 Kızılay - Ankara
E-mail: kibatek@gmail.com www.kibatek.tr

Abone Bedeli (Posta Bedeli Dahil) : 1200 TL
Öğrenci ve öğretmenlere %50 indirimlidir.
Katkılarınızı
Kıbrıs Balkanlar Avrasya Türk Edebiyatları Kurumu'nun
Türkiye İş Bankası, 4213-0734181 numaralı hesabına yatırıp,
kibatek@gmail.com adresine bilgi veriniz.

•

Baskı:
Başkent Klişe &Matbaacılık, Bayındır Sokak. 30/1, Ankara
Yerel Süreli Yayın
Baskı Tarihi : 30 Temmuz 2025

İçindekiler

SENNUR SEZER ÖZEL SAYISI

SUNUŞ
EBRU ÖZGÜN 3

BEN SENNUR SEZER
SENNUR SEZER 4

60 KUŞAĞI BAĞLAMINDA SENNUR SEZER ŞİİRİ
İSMAİL AFACAN 5

"EMEK ALANI" İÇİNDE SENNUR SEZER
EBRU ÖZGÜN 13

SENNUR SEZER'İN PERŞEMBE MEKTUPLARI'NDA TOPLUMCU ELEŞTİREL YAKLAŞIMI
EMİNE TUĞCU 23

SANAT ELEŞTİRİSİNDE SENNUR SEZER FARKI
ZEYNEP ERTUĞRUL 29

SENNUR SEZER'İN FOLKLOR VE KENT KÜLTÜRÜ ÇALIŞMALARI
ÇİĞDEM KARA 43

KURGU ANLATI TÜRK SAFO'SU MİHRÎ HATUN ÖZELİNDE SENNUR SEZER'İN KLASİK TÜRK EDEBİYATI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARI
GÜNAY TULUM 53

SENNUR SEZER'İN ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNE DAİR BİR İNCELEME
TOLGA ALVER 63

COŞKUNUN KALABALIĞI BİR EDEBİYATÇI: SENNUR SEZER
METİN TURAN 73

MAKALE

Kurgu Anlatı *Türk Safo'su Mihrî Hatun* Özelinde Sennur Sezer'in Klasik Türk Edebiyatı İle İlgili Çalışmaları*

Günay Tulum**

ÖZ

Sennur Sezer (1943-2015) hem toplumcu-gerçekçi bir şair hem de sanat ve edebiyatın çeşitli dallarında kaleme aldığı düzyazı çalışmalarıyla verimli bir yazar olarak bilinir. "Ben iyi bir okurum." diyen Sezer'in araştırmacı kimliği, bilhassa şiir dışındaki eserlerinde kendini gösterir. Bu makalede onun klasik Türk Edebiyatı bağlamında yazdığı kitaplar ile Evrensel Kültür dergisinde çıkan üç yazısı ele alınmaktadır. Sezer'in söz konusu çalışmaları hakkında kısaca bilgi verildikten sonra edebî eser hüviyeti taşımasıyla diğerlerinden ayrılan *Türk Safo'su Mihrî Hatun* adlı kitabında Mihrî Hatun'un hayat hikâyesindeki boşlukları nasıl doldurduğuna bakılmıştır. Sezer, bir anı defteri gibi yorumladığı Mihrî Hatun Divanı'ndaki veriler ile tezkirelerdeki tespitleri kolaj ve kurgu yoluyla birleştirerek Mihrî'nin hayatını romanlaştırmıştır. Yazar, bunu yaparken her bir karakteri çerçeve hikâyeler hâlinde anlatıya dâhil etmiş, böylece biyografinin eksik parçaları estetik bir biçimde birbirine ulanarak tamamlanmıştır. İnceleme ve araştırmaya dayalı bu kitaplarda Sezer'in eşi Adnan Özyalçıner'le birlikte çalıştığı görülmektedir. Sezer'in Türk Edebiyatı'nın klasik dönemine dair bakışı olumlu değildir; çünkü Divan şiirini toplumun uzağında gördüğü için eksik bulduğunu söyler. Hatta yaşadığı dönemin şiirini Divan Edebiyatı geleneğinden beslenmeye başlamasından ötürü eleştirmiş, bu eksen kaymasının ezbere yazılmış şiirlere neden olduğunu da ifade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sennur Sezer, Klasik Türk Edebiyatı, Mihrî Hatun, kurgu anlatı, biyografi.

Sennur Sezer's Works on Classical Turkish Literature in the Context of Fictional Narrative Turkish Safo, Mihrî Hatun

ABSTRACT

Sennur Sezer (1943-2015) is known as both a social-realist poet and a productive writer with her prose works penned in various branches of art and literature. Sezer, who says "I am a good reader", shows her researcher identity especially in her works other than poetry. This article examines the books she wrote in the context of classical Turkish literature and three articles published in Evrensel Kültür magazine. After briefly providing information about Sezer's mentioned works, the study looks at how she fills the gaps in the life story of Mihrî Hatun in her book titled *Turkish Safo, Mihrî Hatun*, which differs from the others with its literary work identity. Sezer novelised Mihrî Hatun's life by combining the data in Mihrî Hatun's Divan, which she interprets as a memoir, and the determinations in the tezkires through collage and fiction. While doing this, the author has included each character in the narrative as frame stories, thus completing the missing parts of the biography by connecting them together in an aesthetic way. It is observed that in these examination and research-based books, Sezer worked together with her husband, Adnan Özyalçıner. Sezer's perspective on the classical period of Turkish literature is not positive; she claims to find Divan poetry insufficient as she sees it distanced from society. She even criticized the poetry of her time for starting to derive from the Divan literature tradition, stating that this shift resulted in poetry being written by rote.

Keywords: Sennur Sezer, Classical Turkish Literature, Mihrî Hatun, fictional narrative, biography

* Bu makale Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SBA-2024-2526 no'lu proje kapsamında desteklenmiştir. (This work has been supported by Anadolu University Scientific Research Projects Coordination Unit under grant number SBA-2024-2526).

** Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Ana bilim dalı, Eskişehir/Türkiye, gcelikelden@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3409-7341

Giriş

1960 kuşağının çok yönlü isimlerinden (şair, köşe yazarı, tiyatrocu, korist) Sennur Sezer'in klasik Türk Edebiyatı ile ilgili üç kitabı bulunur. Bunlar *Türk Safo'su Mihrî Hatun, Osmanlı'da Fal ve Falnameler, Divan Şiirinden Seçmeler*'dir. Ayrıca Evrensel Kültür dergisinin 1996-Ağustos, 2011-Temmuz ve 2014-Ekim sayılarında "Şiirimizin Genel Görünüşü Yeni Bir Divan Şiirine Doğru", "Tezkireler ve tezkireciler üzerine eğlenceli bir deneme" ve "Şahname" başlıklı üç yazısı onun zaviyesinden klasik Türk Edebiyatı'nın nasıl değerlendirildiğini gösterir niteliktedir[1].

Öncelikle Sezer'in söz konusu kitapları kısaca tanıtılmıştır. Akabinde Mihrî Hatun'un kısıtlı biyografisinin Sezer'in kalemiyle edebî bir metne nasıl dönüştürüldüğüne bakılmış ve sonunda Sezer'in klasik Türk Edebiyatı'na dair görüşleri sıralanmıştır.

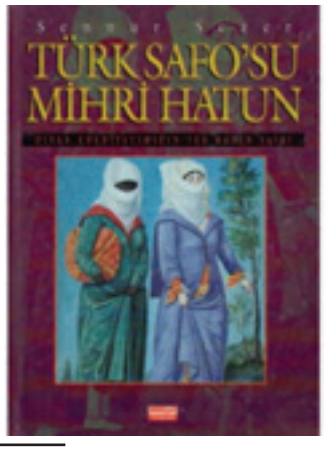
1. Sennur Sezer'in Klasik Türk Edebiyatı ile İlgili Kitapları

Türk Safo'su Mihrî Hatun, Sennur Sezer'in bu bağlamdaki ilk kitabıdır. Kitabın birinci baskısı 1997'de Milliyet Yayınları'ndan çıkmıştır. Adnan Özyalçıner, Sezer'in neden bu konuda bir kitap yazdığını şöyle açıklar[2]:

> Yalvaç Ural, Milliyet Yayınları'nın başındayken Sennur'la Yalvaç'ın yanına uğradık ve masasında yabancı bir yazarın *Cem Sultan* adlı romanını gördük. Yalvaç'a "Bizim bunca yazarımız varken tarihî romanları niye yabancı yazarlar yazıyor?" dedik. O da "Buyrun siz yazın öyleyse." deyince biz de birbirimize bakıp "Yazarız." dedik. Sonra ben "IV. Murat'ı yazdım, Sennur da "Mihrî Hatun'u yazdı. Sennur, "anlatı" diyordu ama böylelikle, ikimizin de birer "tarihî roman"ı oldu.

Kitabın ikinci baskısı 2005'te Kapı Yayınları[3], üçüncü baskısı da 2018'de Kor Kitap tarafından yapılmıştır. Sezer, Mihrî'nin yaşam öyküsünü şiirlerindeki veriler, tezkirelerdeki saptamalar ve kendi kolaj/kurgusuyla anlattığı (2005, s. 307) için ilk baskıda metnin türüne belgesel anlatı denmiştir. İkinci baskıdaki biyografiani ifadesi ise Sezer'in Mihrî Divanı'nı sayfaları karışmış bir anı defteri olarak yorumlamasından ötürüdür. Aslında yaptığı, kendi deyişiyle "kurgu anlatı"dır (2005, s. 310). Onun vefatından sonraya denk gelen son baskıda ise bu metne, roman denmiştir. Yukarıdaki açıklama, metne roman denmesinin Özyalçıner'in tasarrufu olduğunu düşündürmektedir.

Kitabın adı Mihrî'ye Antik Yunan'da Lesboslu ünlü kadın şair Safo'nun adını yakıştırıp Osmanlı Safo'su denmesine dayanır. İlk iki baskıda kitabın adında *Divan Edebiyatının Tek Kadın Şairinin Yaşamöyküsü* alt başlığı da bulunur. Mihrî Hatun, Divan Edebiyatı'nda tek kadın şair değil, divanı elde bulunan ilk kadın şairdir. Son baskıda bu ifadenin kaldırılmış olması dikkat çekmiştir. Özyalçıner'e bu değişikliğin sebebi sorulduğunda "Evet, farkındaydık fakat ilk baskıda Yalvaç Ural'ı ikna edemedik. O nedenle öyle kaldı. Son baskıda düzeltildi."[4] demiştir.

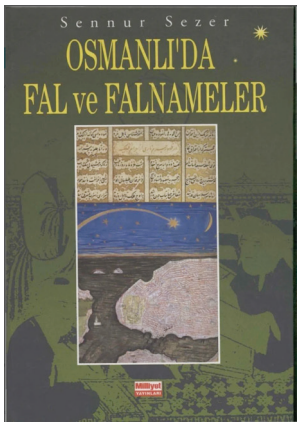
[1] Bu listeye Klasik Edebiyat'la ilgili bazı eleştirilerini içermesi bakımından 1999'da Varlık Yayınları'ndan çıkan *Kirlenmiş Kâğıtlar* adlı kitabı da dâhil edilmiştir.

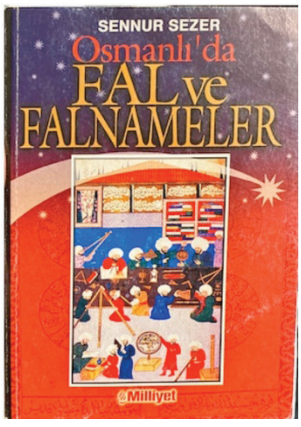
[2] 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.

[3] Alıntılar, bu baskı üzerinden gösterilmiştir.

[4] 13.04.2025'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.

Mihrî hakkında yazılanların az ve birbirinin tekrarı olduğunu bilen Sezer, "Benim size anlatacağım Osmanlı Safo'su Mihrî Hatun'un öyküsüdür. Bu da elbet yakıştırmadır. Doğrusunu, Amasya'yı kucaklayan dağlarla Amasya'nın kucağında yatan Yeşilırmak bilir." (2005, s.3) diyerek "Yeşilırmak Amasya'nın Koynuna Girdiğinde" başlığıyla başlattığı anlatısını "Son Söz Yeşilırmak'ındır" başlığıyla bitirmiştir. Sezer, Mihrî'nin şiirlerini ya orijinal hâlleriyle ya da "doğrudan sözle" diyerek yani Türkiye Türkçesine aktararak metne dâhil etmiştir.

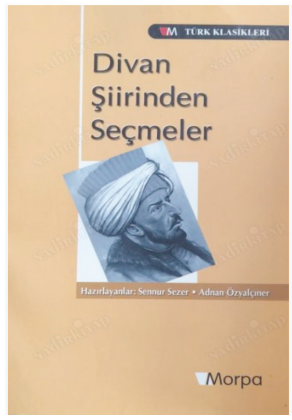

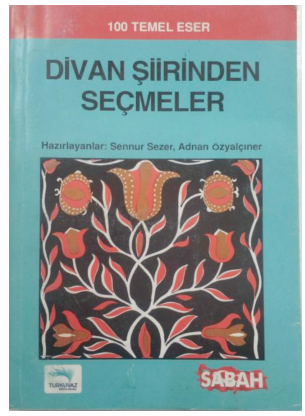

Özyalçıner, bu kitap için bir haftalığına Amasya'ya gittiklerini, oradaki kütüphanelerde çalıştıklarını, Sezer'in Arap harfli Türkçe metin okumayı bilmediği için eski yazı çevirilerinde Sezer'e yardımcı olduğunu söylemiştir. Mihrî'nin şiirlerini bizzat Sezer'in kendisinin günümüz Türkçesine aktardığını da ilave etmiştir[5]. Yirmi dokuz ana başlıklı bu kitabın kaynakçasındaki Amasya, çevresi ve Mihrî Hatun ile ilgili çalışmalar çeşitli akademik, tarihî ve biyografik yayımlardan seçilmiştir ve çalışmaların tamamı Latin harflidir.

Özyalçıner'e falnamelerin yayımlanma süreci sorulduğunda "Sennur, Mihrî Hatun'u hazırlarken kütüphane araştırmaları sırasında Osmanlıca kitaplar arasında falnameleri keşfettik."[6] demiştir.

Osmanlı'da Fal ve Falnameler 1998'de Milliyet Yayınları'ndan çıkmıştır. Kitap, "Giriş, Falnameler, Remil, Yıldız Falı ve Yıldız nameler, İstihareler, Kıyafetnameler, Vücut Dili, Sonsöz ve Kaynakça" şeklinde oluşturulmuştur. Kitabın sonuna çeşitli falnamelerden resimler

de eklenmiştir. Osmanlı dönemindeki pek çok olayın fallarla ilişkisinin kayıtlara geçtiğini, Orta Asya'dan Şamanist gelenekler kazanmış bir ulusun, Müslüman olduktan sonra Arap fal yöntemlerini öğrenmesinin doğal olduğunu, Anadolu'nun kozmopolit uygarlığının yarattığı niyet tutmalarının da Osmanlı fallarını çeşitlendirdiğini söyleyen Sezer (1998, s. 9), bu çalışmasında Prof. Dr. İsmail Hikmet Ertaylan, Prof. Dr. Süheyl Ünver, Reşad Ekrem Koçu, Hikmet İlaydın, İsmet Parmaksızoğlu gibi isimlerin eserlerini kullanmıştır. Başka akademik kaynakların da olduğu görülen kaynakçanın esas özelliği tarihî metinlerin Latin harflerine aktarılmış ya da sadeleştirilmiş yayımlarına dayanmasıdır.

Divan Şiirinden Seçmeler, Sennur Sezer ve Adnan Özyalçıner'in birlikte hazırladıkları kitaplardandır[7]. Birinci baskı 2007'de Morpa Kültür Yayınları'ndan; ikinci baskı 2009'da Turkuvaz Yayıncılık'tan çıkmış ve bu baskı, Sabah gazetesinin "100 Temel Eser" eki içerisinde yer almıştır. Çeşitli bilimsel çalışmalardan (tez, kitap, sözlük) yararlanılarak meydana getirilmiş bir ek ders kitabı olan bu eser, "Divan Edebiyatı, Divan Şiiri, Edebi Sanatlar, Divan Nesri" başlıklı dört bölümle başlatılmış, XIII.-XIX. yüzyıllar arasından seçilmiş divan şairlerinin şiirlerini günümüz diline aktararak sundukları "Divan Şiirinden Seçmeler" bölümü ve "Şairlerin Yaşam Öyküleri" ile devam ettirilerek Sözlük ve Kaynakça eklenip sonlandırılmıştır. "Divan Edebiyatı" konusuna geçmeden yine bu ana başlık altında Fuad Köprülü'nün Türk edebiyatı sınıflamasının temel alındığı kısa ve öz bir "Türk Edebiyatı" bölümüne yer verildiği görülür. Birlikte yazdıkları diğer ek ders kitaplarında da ortak olan

[5] 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.
[6] 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.
[7] *Halk Şiirinden Seçmeler ve Kutadgu Bilig'den Seçmeler,* iki isimli çıkan diğer kitaplarıdır.

bu bölüm ile okuyucuların konuları kronolojik bir çerçeve değerlendirebilmeleri sağlanmıştır.

Adnan Özyalçıner, inceleme ve araştırmaya dayalı çıkardıkları tüm kitapların araştırma kısımlarının -Sennur Sezer'in sabrını vurgulayarak- hep Sezer tarafından yapıldığını söylemiştir.[8]

2. Sennur Sezer'in Mihrî Hatun'u

Klasik Türk Edebiyatı'nda divan sahibi ilk kadın şair ünvanına sahip Mihrî hakkında bilinenler özetle şöyledir[9]: XV. yüzyılın ikinci yarısında Amasya'da doğmuş, yaklaşık 60 yıl yaşamış, Mihrî'nin büyük dedesinin Gümüşlüoğullarından Pîr İlyâs Şücâ'addîni Halvetî, babasının da Belâyî mahlaslı Kâdı Hasan-ı Amasyevî olmasının yanı sıra II. Bâyezid ve Şehzade Ahmed'in saraylarında Türk ve Acem şairleri; hattatlar, nakkaşlar ve musikîşinaslar ile aynı ortamı paylaşması, Necâtî'yi kendine örnek alması ve ona nazireler yazmasıyla tanınır ve bilinir hâle geldiği/getirildiği söylenebilir.

Mihrî'nin şairliği tesadüfi değildir; zira o, Belâyî mahlasıyla şiirler de yazan Kâdı Hasan-ı Amasyevî'nin kızı olduğu için kültür seviyesi yüksek bir ortamda büyümüş, dinî bilgileri üst seviyede edinmiş, Arapça ve Farsçayı, bunların edebiyatları hakkındaki asgari malumatı öğrenmiştir. Bu birikimle ve şairlik yeteneğiyle dikkatleri çekmeyi başaran Mihrî, II. Bâyezid ve Şehzade Ahmet'in dinî ve edebî sohbet çevresine dâhil olmuştur. O, aynı zamanda kendi evini diğer şairlerle karşılıklı latifeler yazıp atıştığı; nazire söyledikleri bir edebiyat mahfiline dönüştürmüştür. Beğenilen bir kadın olduğu, Hatemî ve İskender Çelebi ile yakınlığı ve hiç evlenmediği de onun hakkındaki kayıtlı bilgiler arasındadır. Mihrî Hatun'un bugün elde yalnızca *Dîvân*'ı vardır. *Dîvân*'ının içinde *Tazarru'-nâme* adlı bir de mesnevisi bulunur. *Dîvân* ve *Tazarru'-nâme* tenkitli metin olarak Prof. Dr. Mehmet Arslan tarafından 2007 ve 2018'de yayımlanmıştır.

Sennur Sezer, "Pek çok çağdaşı gibi yaşamının ayrıntıları bilinmez. Doğum ve ölüm tarihleri belli değildir. Hakkında yazılanlar ise bir önceki kaynaktan devredildiğinden birbirine benzer. Şiiri, kimliğini örtmüş gibidir." dediği Mihrî'nin hayatına dair ipuçlarını şiirlerinde verdiğini dolayısıyla Divan'ının kronolojik olmasa da bir anı defteri şeklinde okunabileceğini söylemiştir (2005, s. 164). Bir bakıma Sezer'in yaptığı Mihrî'nin biyografisindeki boşlukları doldurmak ve hayatını âdeta bir film gibi baştan sona hareketlendirmektir. Diğer bir deyişle hâkim anlatıcı rolüyle Sezer, Mihrî Hatun'un yaşam öyküsünü anne-erkek evlat, baba-kız çocuk, kayınvalide-gelin/anne-kız çocuk ve büyükana-torun ilişkileri üzerinden genişleterek anlatmaktadır. Sezer, bu ilişkiler ağını çerçeve hikâyeler hâlinde anlatıya dâhil etmiştir. Mesela en dış çerçeve, büyük dedesi olan *Gümüşlüzadelerden Pir Şücaettin İlyas*'ın hikâyesidir:

2.1. Anlatının Özeti

Timur, *Şücaettin İlyas*'a "Osmanlıların ve Timurluların ölülerinden hangileri şehittir?" sorusunu sorar. İlyas, "Hak yolunda olan, yurdunu korumak için savaşan askerdir. Şehit olan da onlardır. Çünkü yurt sevgisi Tanrı'ya inanıştan kaynaklanır." der. Bu cevabı, onun Timur'un yanında kalmasına, oradan Timur tarafından Şirvan'a sürülmesine neden olur. Orada Halveti şeyhi Sadrüddin-i Şirvaniye intisabı; Timur çekilince Amasya'ya dönmesi; Amasya'da evlenmesi; tekke kurması; canı sıkılınca Şirvan'a gitmesi; gidemez hale gelince çilehaneye girmesi; Sünnî ve Şiîler ile Alevî Türkmenleri kaynaştırması; devletlilere değil bilime yakın olması; yaşlanınca damadı Pir Celâleddin Abdurrahman Çelebi'yi halifesi yapması; Danişmendiye Vilayeti'nin Beylerbeyi Yörgüç Paşa'nın tekkeye gelmesi; o sırada Türkmen obası Kızılkocaoğulları'ndan Hatun Ana'nın oğlunu aramak için Pir İlyas'ın tekkesine başvurması; Yörgüç Paşa'nın neden olduğu bu durumu genci kurtararak düzeltmesi; kurtulan gence *Belâyî* adının verilmesi şeklinde detaylandırılan anlatı Mihrî'nin babası *Kadı Hasan Çelebi*'nin hikâyesine bağlanır:

Pir Celâleddin Abdurrahman Çelebi'nin Belâyî'yi önce tekkede sonra Haliliye Medresesi'nde okutup yetiştirmek için Hatun Ana'dan ayırmadan himayesi altına alması; Belâyî'nin kadı olması; Çorum Türkmenlerinden *Güldâne* ile evlenmesi; Güldâne ve Belâyi'nin eş

[8] 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.

[9] Mihrî Hatun hakkındaki bilgiler Prof. Dr. Mehmet Arslan'ın Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'ndeki Mihrî maddesinden (https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mihri-hatun) alınmıştır. (Erişim: 25.03.2025)

ilişkisi; Güldâne'nin Hatun Ana ile ana-kız ilişkisi; kızları Mihrî'nin doğması ile artık sıra *Mihrî*'yi anlatmaya gelir:

Sezer, Mihrî'nin ters doğması; saçının önünün kınalı olması; babaannesi Hatun Ana'nın onu bu nedenle sakar ve kınalı kuzum diye sevmesi; Mihrî için Gümüşlüzâde Halveti tekkesinden beşik gönderilmesi; annesinin ona biçtiği klasik kadın rolünün aksine Mihrî'nin okumaya yazmaya hevesli olup okuldakilerden daha çabuk öğrendiği için evde ve Gümüşlüzade tekkesinde eğitimine devam ettirilmesi; Hatun Ana'nın vefatı; annesi, babası ve kardeşi Şemsî'nin Bursa'ya göçmeleri gibi daha önce resmî bir kaynakta geçmemiş yaşam ayrıntılarla Mihrî'yi resmetmeye başlar.

Bundan sonra *Müeyyetzâde soyundan Abdurrahman Çelebi, Şehzade Bayezid, annesi Gülbahar Hatun, Şehzade Ahmed* ve *annesi Bülbül Hatun* hikâye kurgusuna katılır. Söz gelişi Abdurrahman Çelebi'nin Şehzade Bayezit'e nişancı atanması ve nedim olması; Hâtemi mahlasıyla şiirler yazması; Mihrî'nin söz söylemedeki ustalığı, espri gücü ve yüz güzelliği ile Gülbahar Hatun'a onun da ardından Bülbül Hatun'a müsahipliği; sarayda görgü ve bilgisini arttırması; meclis sohbetlerine katılması; şiir yazmayı ilerletmesi; Hâtemî'den ders alması, ona âşık olması; Kara Belâyî Muhammed Çelebi'nin kızı Zeynep Hatun'la şairlik mektuplaşmaları; Necâtî'ye nazireleri; saraydaki sohbet meclislerinden sonra şair sohbetlerine de katılması; Müeyyetzade Abdurrahman Çelebi'nin Fatih Sultan Mehmed'in gazabına uğramamak için Şiraz'a kaçması; orada İran bilginlerinden Devvanî'nin derslerine katılıp onunla dost olması; Mihrî ile uzak kalmaları; Fatih Sultan Mehmed'in ölümüyle Şehzade Bayezid'in tahta çıkışı; II. Bayezid'in padişah olmasıyla Abdurrahman Çelebi'nin Amasya'ya dönüşü; Mihrî ile tamamen ayrılmaları; İstanbul'da Mevlânâ Kestellî'nin kızı ile evlenip, Sahn-ı Seman Müderrisliğine atanması gibi tafsilatla Mihrî'nin hayatı gittikçe somutlaştırılmaktadır.

Artık Mihrî'nin Amasya'daki varlığına, meclislerdeki ve şiir toplantılarındaki sohbetlerine *Şehzade Ahmed*, *onun annesi Bülbül Hatun*, *Sinan Paşa oğlu İskender Çelebi, Güvâhî* ve *Mâkâmî* eşlik edecektir. Mihrî bu sefer yine soylu bir ailenin oğlu İskender Çelebi'ye âşık olmuş; fakat onunla da evlenmemiştir[10]. İstanbul'da veba salgını baş gösterir; II. Bayezid'e suikast girişiminde bulunulur; İskender Çelebi, Macaristan'a gidecek elçinin yanında görevlendirilir ve Mihrî ile yolları ayrılır. Akabinde Mihrî, İstanbul'a gelir ve Divan'ını II. Bayezid'e sunar. Gülbahar Hatun ve oğlu Ahmed'in emaneti olduğu için ona deniz gören bir ev verilir. Ebu Eyüp el-Ensari Medresesi müderrislerinden Paşa Çelebi onunla evlenmek ister; ancak Mihrî kabul etmez. Zâtî'nin bunun için yazdığı kabaca fakat dürüst gördüğü kıtayı kahkahalarla okur ve keşke bu dörtlüğü ben yazsaydım der. 14 Eylül 1509'da Büyük İstanbul Depremi olur.

Sennur Sezer, Mihrî'nin Amasya'da öldüğü fakat mezarının yerinin tam olarak tespit edilememiş olduğu bilgisinden hareketle depremde mi öldüğü yoksa depremden kısa bir süre önce Amasya'ya mı döndüğüne dair okuru muallakta bırakarak anlatısını tamamlar.

2.2. İlişki Ağları

Sennur Sezer'in toplumcu-gerçekçi bir sanatçı olması onu *anlatılması gerekeni yazan*[11] konumunda tutmuştur. Bu nedenle Mihrî'nin biyografisinde bilinemeyen alanları, kendince Mihrî Hatun böyle yaşamıştır diyerek kurgulamıştır. Esasen klasik Türk Edebiyatı'nda kadın şairlerin aile çevrelerine bakıldığında babalarının yönetici, ordu, ulema sınıfına mensup eğitimli kişiler oldukları görülür (Kızıltan, 1994 s. 104; Havlioğlu, 2010, s. 35; Kutlar Oğuz, 2024, s. 721). Mihrî'nin de hayat hikâyesinde daha çok baba tarafının bilgisinin olması bunun bir göstergesidir. Bununla birlikte Mihrî dinî, sosyal, kültürel şartlar sebebiyle uzağında kaldığı dış dünyaya ancak baba, hoca, şehzade, padişah gibi bir erkek ağıyla açılabilmiştir. Sezer ise "erkeklerden meydana gelen bu güvenlik ağını kullanarak harem-

[10] Sennur Sezer, bilhassa tezkire kayıtlarında Mihrî'nin sevgilisi olarak gösterilen kişilerle ilişkisinin sınırlarının bilinemediğini, cinsel birliktelik yaşamadığının da üzerinde durulduğunu söyler. Çağdaşlarının onu bu şekilde sakınmalarının kendilerini iftiracı durumundan koruduğunu belirten Sezer, doğrusu Mihrî'den kalanların bu soruyu cevaplayacak ölçüde olmadığı bilinciyle kendisinin de geleneksel-leşmiş tavrı devam ettirdiğini ifade etmiştir (2005, s. 169).

[11] "Evet, kendini 60 Kuşağı olarak tanımlıyordu ama İkinci Yeni, onun için gelişmesi gereken bir hareket olmasının yanında, anlatmak istediği konulara uymamasından ötürü toplumculuğu tercih etmiştir. Yani anlatılmayanı değil anlatılması gerekeni yazdı. Adnan Abi'nin sözüdür bu. Sennur Abla'dan duymadım galiba. Anlatılmayan değil anlatılması gerekeni yazan bir şair Sennur Abla." (12.10.2024'te İsmail Afacan'la yapılan görüşme notları)

den agoraya çıkabilmiş"[12] bir kadın şair olan Mihrî'nin çevresiyle ilişkisini hem erkek hem de kadının toplumdaki çeşitli konumları yani anne-erkek evlat, baba-kız çocuk, kayınvalide-gelin/anne-kız çocuk ve büyükana-torun bağları üzerinden görünür hâle getirmiştir.

Anne-erkek evlat ilişkisi

Türkmen Belâyî'nin kentli Güldâne ile evlenmek istemesi, bunu korkarak annesi Hatun Ana'ya söylemesi, Belâyî'nin annesiyle sohbetleri, onu çoktandır yapmadığı gibi kucaklaması (Sezer, 2005, s.29); Türkmen-Alevi törelerine sıkı sıkıya bağlı olan Hatun Ana'nın "kadın, erkeğin yarısıdır, yani bekar erkek yarımdır. Kadın tamamlar onu. Bekar erkek ne yola girebilir ne cem'e" demesi, hatta kentliler gibi evlendikleri kadından tez bıkıp boşanmaması için kutsal bildiği şeyler üstüne oğluna yemin ettirmesi (Sezer, 2005, s.33); Belâyî'nin Mihrî'nin ismini önce Hatun koymak istemesi, Hatun Ana'nın "Oğul Belâyî, burası kenttir. Her evli kadına, saygın kıza hatun derler. Hatun hatun denecek kızına. Olmaz." (Sezer, 2005, s.45) demesi otoriter konumdaki anneyle ılımlı ve olumlu diyalog kurabilen erkek çocuğun göstergeleridir.

Baba-kız çocuk ilişkisi

Belâyî'nin Hatun Ana'dan "İlk çocuğu kız olan kıtlık görmez." (Sezer, 2005, s.45) demesini beklemesi, Belâyî'nin kız çocuğuna olumsuz bakmadığının işaretidir. Mihrî, okuldakilerden daha çabuk öğrendiği için babası ona evde özel eğitim aldırır. O sırada annesi kardeşine hamile kalır ve Mihrî, anne ve babasının ilgisinin kardeşine kayacağını anlar (Sezer, 2005, s.65-66). Yeni evlerine taşınana kadar Halvetî Tekkesi'nde kalıp, eğitim alır. Şiir yazmaya başlar (Sezer, 2005, s.67-68). Kardeşinin olmasıyla bilhassa babasının ilgisinin azalması onu mutsuz eder ve bu durum, hocalarının gözünden kaçmaz. Onun bu mutsuzluğu, babasının ondaki şiir yeteneğini görüp, Mihrî'yi şiir için yüreklendirmesiyle son bulur. Belâyî kızıyla yetenek, bilgi ve içtenlikle yoğrulan ifadelerin şiir sayılabileceğine dair konuşur. (Sezer, 2005, s. 71-72). Sezer, tam bu noktada "Ozanlık, kadın için uygun mudur? Ozanlar mutlu olabilir miydi?" sorularıyla gelenekte erkeklere has bir alanmış gibi gözüken şairliği kadınlar açısından sorgulatır.

Mihrî'nin II. Bayezid'in annesi Gülbahar Hatun için yazdığı gazeli üzerine II. Bayezid ve Müeyyetzâde Abdurrahman Çelebi'nin (Fatih Sultan Mehmet ile Gülbahar Hatun'un aşkla ilgilenecek yaşları geçtiklerine dair) konuşması (Sezer, 2005, s. 86) da şiir, kadın, erkek üçgenine ait bir örnek ayrıntı olarak metne yerleştirilmiştir.

Kayınvalide-gelin/Anne-kız çocuk ilişkisi

Aslında Çorum Türkmenlerinden olan Güldâne öz ailesini kaybetmiş, şehzade sarayına yakın beylerden biri onu büyütmüştür. Analığı Zennünisa Hanım'dır. Babalığı Bursa'ya atanmıştır. Hatun Ana kendisini Gümüşlüzâde Halvetî Tekkesi'nde görüp beğenmiştir (Sezer, 2005, s. 30). Hatun Ana'nın konakta büyüyen, okuryazar bir gelin olan Güldâne'nin kendisini küçümsemesinden ve evdeki egemenliğini yitirmekten korkması, ancak sonrasında onunla anne-kız oluvermeleri (Sezer, 2005, s.29); Güldâne'nin doğum hakkında zaten ebe olan Hatun Ana ile çekinerek konuşması; Hatun Ana'nın yardımcı ve hoşgörülü davranması ile Güldâne'nin rahatlaması; Güldâne'nin kızı olursa diye kaygılanması; Hatun Ana'nın "Bizde kız-oğlan ayrımı yoktur. Tanrı ister oğlan ister kız versin kabulümüz. Yeter ki elini ayağını düz versin." diyerek gelininin kaygılarını gidermesi (Sezer, 2005, s.43) de kız çocuk, anne, kayınvalide rollerinin dengeli bir biçimde kurulduğunu göstermektedir. Belâyî kızına karısı gibi gülden alınmış bir ad koymayı istemiş ancak gelin-kaynana "Gül dediğin tez solar, ömürlü bir şey adı koy." diye itiraz edince divandaki bir Farsça şiirden isim seçerek Mihrî'nin ismini kulağına okumuştur (Sezer, 2005, s.45). Mihrî'nin doğumu ile Güldâne'ye Gümüşlüzâde Halvetî Tekkesi'nden cevizden oymalı bir beşik gönderilmesini metne ekleyen Sezer, bunu "Türk toplumunda ilk doğan çocuğa beşiği kız tarafı yani gelinin annesi donatıp gönderirmiş" (Sezer, 2005, s.46) şeklinde açıklamıştır. İsim koyma ve beşik gönderme göreneklerinin kullanılması Sezer'in gelenekteki uygulamaları kadın-erkek ilişkileri üzerinden kurgusuna dâhil ettiğinin de kanıtıdır.

Mihrî'nin evlilik çağına gelmesine rağmen şiirle ilgilenmeye devam etmesi ve annesiyle bu açıdan

[12] Haremden agoraya çıkmak ifadesi için *bkz.* Timuroğlu, 2021.

tartışmaları, Mihrî'nin karı-koca ilişkilerinin kadınları kısıtlayıp kısıtlamadığını ve yetenekli bir kadının yeteneksiz bin erkekten yeğ olduğunu düşünmesiyle (Sezer, 2005, s.143-144) devam ettirilir. Yani Mihrî, annesi için beklenen davranışları sergileyen bir kız çocuğu değildir. Evli olmak, Mihrî'nin kafasını kurcalasa da şair olmayı tercih etmiştir (Sezer, 2005, s.228-229).

Ayrıca anlatıda "sevgisini, sözünü çekinmeden söyleyen bir kadının devlet adamına yakışır bir eş olamayacağı" söylenmiştir (Sezer, 2005, s. 231). Sinan Paşazade İskender Çelebi'nin Mihrî'den yaşça küçük olması vurgulanmıştır (Sezer, 2005, s. 267). "Mihrî, artık istese de evlenemezdi. İstanbul onu evlenmekten utanan bir yaşlı kız olarak tanıyordu." (Sezer, 2005, s. 316) denerek Mihrî'nin küçük bir kız çocuğundan yetişkin bir kadın olma yolunda yaşadıkları/yaşayabilecekleri ayrıntılandırılmıştır.

Büyükana-torun ilişkisi

Mihrî, ters doğduğu ve saçının önü kınalı olduğundan Hatun Ana kendisine "Sakar kız" diye seslenir (Sezer, 2005, s.47). Hatun Ana, Güldâne'nin zor doğumundan ötürü Mihrî'yi geceleri kendi odasına alır, Türkmen ninnileriyle uyutur (Sezer, 2005, s.48). Hatun Ana, Mihrî ile annesi Güldâne'nin arasına girmeden Mihrî'yi okul çağına kadar büyütür.

Özetle Sezer, Mihrî Hatun ile onun etrafındaki anne-baba, karı-koca, kız çocuk-erkek çocuk, anne-kayınvalide, büyükana-torun bağlarıyla ördüğü kadın ve erkek karakterleri sosyal, kültürel ve psikolojik açılardan dengeli bir biçimde kullanmayı tercih etmiştir.

2.3. Otantik[13] kelimeler

Hatun Ana'nın gelini Güldâne için oğlu Belâyî'ye söylediği "Kızcağızı medrese mollasına çevirdin. Yatsıdan sonra ha bire kitap okutuyorsun. Zaten kemçüktü, sayende ilenbeç olacak." (Sezer, 2005, s.37) cümlesindeki *ilenbeç* kelimesi ile "Güldâne'nin kaynanasına güveni, Hatun Ana'nın deneyliliğiyle kolayca atlatılmıştır tehlikeler." (Sezer, 2005, s.47) cümlesindeki *deneylilik* kelimesi dikkat çekmiştir.

TDK'nin Güncel Türkçe Sözlük'ü ile Tarama ve Derleme Sözlükleri de kontrol edildikten sonra bu kelimelerin Sezer'e ait olduğu görülmüştür. Esasen bu metne göre *ilenbeç*, hem hastalıklı hem çirkin; *deneylilik* de tecrübe yerine üretilmiş iki kelimedir. Özyalçıner'e bu kelimeler sorulduğunda "Kelimeleri kendine göre otantik kullanıyor. Bilinen bir kelimeyi başka bir biçimde söylemekti, onunkisi. Şu eki bu eki ekleyeyim de kelime türeteyim değil, otantik bir biçimde yapardı, yapardık." cevabını vermiştir. Yani Sezer'in kurallı yeni kelimeler türetmediği; fakat kelimeleri kendine göre yeniden ifade ettiği söylenebilir.

2.4. Hâkim Anlatıcı[14] Sennur Sezer

Sennur Sezer, kişi ve olayları zaman çizgisine vâkıf olarak aktaran, bir bakıma her şeyi ve herkesi bütün boyutlarıyla bilen yani hâkim anlatıcıdır. Burada dikkat çeken husus, Sezer'in bu rolü, kendi düşünceleri için de kullanmış olmasıdır. Böyle anlarda okuyucu âdeta, bir film gibi izlediği tarih sahnesinde Sezer'le karşı karşıya gelir. Mesela şu alıntılarda olduğu gibi:

"Pir İlyas'ın şehzade Mehmed'e daha çocukken 'Konstantiniyyelilere iyi davran' demesi onun evliyalığına yorulur. Fatih Sultan Mehmed'in de İstanbul'u alınca bu öğüdü anımsadığı söylenir." diyen Sezer, "Fatih Sultan Mehmed kent halkına iyi davrandı mı? Yoruma bağlı." diyerek kendini anlatıcı olarak açığa çıkarmıştır (Sezer, 2005, s.24).

"Amasya, bir daha yüzyıllarca tarih sahnesinde görülmeyecektir. 19-20 Ağustos gecesine kadar. O gece, halk çocuğu bir paşa, Mustafa Kemal (Atatürk), Osmanlı Hanedanına bir başka biçimde başkaldıracaktır. İlk kez Amasya'da başlatılan bir başkaldırı zafere ulaşır; çünkü adı ve amacı doğru konmuştur. Bir inanç uğrunadır bu ayaklanma da. Yurdun gerçek sahibinin o ülkede yaşayanlar olduğu inancı uğruna." (Sezer, 2005, s. 323).

"Mihrî İstanbul'a gitti. Yolun ne kadarını gemiyle

[13] Proje kapsamında 10.10.2024 tarihinde Adnan Özyalçıner'le yapılan yüz yüze görüşmede Sennur Sezer'in yapma kelimeleri hakkındaki soruya verdiği cevapta Özyalçıner'in bizzat kullandığı kelime olduğu için bu başlıkta kullanılmıştır.

[14] Eskiden destan ve masal anlatıcıları da genelde böyle bir özelliğe sahiptiler. Klasik romanların çoğunda da yazar-anlatıcı, tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıdır. Anlatma, aktarma ya da gösterme yöntemleriyle olan biten her şeyi anlatır (Çetin, 2011, s.108).

aldı bilmiyoruz. Kurgu anlatımız, şiirlerin gerçeğini izliyor." (Sezer, 2005, s. 310).

"Sultan Ahmet İbn-i Sultan Bayezid" başlığı altında Mihrî'nin kasidelerine değinen Sezer, onun kasidelerinde alçakgönüllü olduğu, övdüklerini yüz güzellikleri ve iyi huylarıyla anlatmaya çalıştığı, kendinden pek konuşmadığı, sevda konusunda gazellerde olduğu kadar iddialı olmadığı yorumlarında bulunmuştur (Sezer, 2005, s. 235).

3. Sennur Sezer İçin Klasik Türk Edebiyatı

Sennur Sezer'in Klasik Türk Edebiyatı ile görüşlerini; yaşadığı zamanın şiir anlayışının eksikliklerini ifade ederken, Divan şiirine dair bir konuyu anlatırken ya da bu alanda çıkan bir kitabı değerlendirirken kullandığı görülmüştür. 1996'da Evrensel Kültür dergisinde yayımlanan "Şiirimizin Genel Görünüşü Yeni Bir Divan Şiirine Doğru" adlı yazısı (Ağustos 56, s. 9-11), 1999'da Varlık Yayınları'ndan çıkan *Kirlenmiş Kâğıtlar*[15] adlı kitabı, 2011 ve 2014'te Evrensel Kültür'de yayımlanan "Tezkireler ve tezkireciler üzerine eğlenceli bir deneme" (Temmuz 235, s. 8-10) ile "Şahnâme" (Ekim 214, s. 38-40.) adlı yazıları[16] bu minvalde değerlendirilebilecek ürünlerdir. Bunlara göre Sezer'in konuya dair eleştirel düşünceleri şöyledir:

1. Divan şiiri; sözcüğü iki ya da üç anlamda kullanma, aynı kavramı anlatan sözcük öbeklerini bir arada kullanma gibi bir hüner gösterme şiiridir. Bu hüner gösterme tavrı, yeni bir şiir yazmaktan ziyade nazire yoluyla genişlemiştir. Bu durum, şiiri yaşamdan ve okurdan uzaklaştırır. Keza Divan şairleri yaşamla bağı olan sözcükler yerine, çok şey bildiklerini göstermek için mitolojik çağrışımlı sözcüklerle yazmayı yeğlerler. Hatırlanan Divan şairleri, günün ve gelenekselin çizgisinin dışına çıkanlardır.

2. Divan şiiri, toplumcu bir şiir değildir. Yaşama sevinci ve direnci veren gündelik yaşam ile sıradan insandan kopuk olan Divan şiirine umutsuzluk, acı severlik ve acıya baş eğme hâkimdir.

3. Divan şiiri, kuramsal bir yaşamı yansıtır yani bu şiirde ne bir kahkaha ne bir iç çekişi ne çapkın bir fısıltı ne de öfkeli bir haykırış duyulur.

4. Divan şiiri bir anlamda "mekândan münezzehtir". Evler, bahçeler, odalar anılsa da görünmez.

5. Divan şiirinin benzetmeleri (gonca dudak, selvi boy, yılan saç vb.) estetik olarak kulağa hoş gelse de toplum sorunlarını anlatmaya yaramadığı için eksik, işlevsiz, göstermeliktir.

6. Tezkireler yazıldığı çağı yansıttığından araştırmalarda birinci dereceden kaynaklar arasındadır; ancak bu belge ve kaynaklar tezkire yazarlarının türlü değerlendirmelerini içerdiğinden dikkatli kullanılmalıdır.

7. İyi bir okur ya da yazar olmak, yalnızca kendi edebiyatını değil aynı medeniyet dairesinde yer almış diğer edebiyatların ürünlerini (*Şahnâme* gibi) de tanımak ve bilmekle alakalıdır.

Kısacası Sennur Sezer için Klasik Türk Edebiyatı bilinmesi ancak öykünülmemesi gereken özelliklere sahiptir; çünkü bu dönem edebiyatı toplumun sorunları dışında kalmıştır; dolayısıyla noksandır.

Sonuç

Sennur Sezer, -ailesine destek olmak için- İstanbul Kız Lisesi'ni ikinci sınıfta bıraksa da çalışma hayatını ömür boyu sürecek öğrenim fırsatlarına dönüştürmüştür. Şöyle ki Taşkızak Tersanesi'nde işçilerle iç içe olmuş, onların örgütlü mücadele süreçlerine tanık olmuş, çeşitli dergi (Yelpaze, Varlık) ya da gazeteler (Büyük Gazete, Hürriyet) ve Çınaraltı, Yenikapı, İkbal kahvehaneleri, şehir tiyatroları, korolar gibi mahfillerde 1940 kuşağının ve 1950 kuşağının sanatçı, şair ve yazarlarıyla (Orhan Kemal, Behçet Necatigil, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Aziz Nesin; Adnan Özyalçıner, Bekir Yıldız, Demir Özlü, Demirtaş Ceyhun, Doğan Hızlan, Emre Kongar, Erdal Öz, Fakir Baykurt, Ferit Edgü, Hilmi Yavuz, Kemal Özer, Konur Ertop, Leylâ Erbil, Mahmut Makal, Nedim Otyam, Nezihe Meriç, Onat Kutlar, Orhan Duru, Talip Apaydın, Tuncay Kurtiz, Ülkü Tamer, Vasıf Öngören, Yılmaz Gru-

[15] 2000 yılında Yunus Nadi Şiir Ödülü alır. İkinci baskısını 2009 yılında, üçüncü baskısını 2013 yılında Evrensel Basım Yayın yapar (Yeşil, 2022, s. 92).

[16] Yatak odasının bir yanının kitaplarla dolacak kadar çok kitap okuyan Sezer'in hafızası da güçlüdür. O, böylelikle eleştirel tanıtımlar yazmıştır. Özyalçıner, Sezer'e "Hiçbir ayrım gözetmeden bu kadar çok kitap okuyorsun. Okuduğun kitabı yaz da boşuna gitmesin." diyerek onun Cumhuriyet'in kitap ekinde yazmaya başladığını söylemiştir. Bu bilgiler 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.

da, Yusuf Atılgan) bir araya gelmiş, dostluk kurmuş, mesai harcamış, hoca öğrenci iletişimine geçmiş ve kendini yetiştirmiştir. Kendi yaşıtı olan her alandan sanatçıyla (Ataol Behramoğlu, Ali Poyrazoğlu, Gürkan Coşkun[17], Müjdat Gezen gibi) da irtibatını kesmeyerek, edindiği çevreyi genişletmeye devam etmiştir. Ayrıca Özyalçıner, Sosyalizm ve Marksizmi A. Kadir[18] , Melih Cevdet, Oktay Rifat ve Hilmi Ziya Ülken gibi isimlerin yazdıklarından öğrendiklerini, Nurullah Ataç'ı ise Türkçe'nin sözdizimi nasıl olur diyerek incelediklerini; yazış biçimlerinin Ataç'tan geldiğini eklemiştir[19]. Bu durumda "alaylı" Sennur Sezer'in *entelektüel alanı*nı[20] meydana getiren dinamikler arasında edebiyat ve sanat dünyasıyla kurduğu bağlantıların ilk sırada yer aldığı söylenebilir.

Sezer'in Klasik Türk Edebiyatı'yla ilgili kitap ve yazıları işte bu entelektüel alanın getirileri olarak gözükmektedir. Makaleye konu olan eserlerin değerlendirmeleri, kendi içlerinde yapıldığından burada tekrarlanmamıştır. Özetle toplumcu-gerçekçi bakış açısıyla Sezer, Divan Edebiyatı'nın birikiminden yararlanmış ve fakat yapmacık bir hayat sunduğu gerçeğini de daima eleştirmiştir.

KAYNAKÇA

Bourdieu, P. (2020). *Sanatın kuralları (Yazınsal Alanın Oluşumu ve Yapısı)*. Çev. Necmettin Kâmil Sevil, İstanbul: Alfa Yay.

Çetin, N. (2011). *Roman çözümleme yöntemi* (9. bs.). Ankara: Öncü Kitap.

Havlioğlu, D. (2010). On the margins and between the lines: Ottoman women poets the fifteenth to the twentieth centuries. *Turkish Historical Review*, *1*, 25-54.

Kızıltan, M. (1994). Divan Edebiyatı özelliklerine uyarak şiir yazan kadın şairler. *Sombahar Dergisi*, *21-22 Ocak-Nisan (kadın şairler özel sayısı)*, 104-169.

Kutlar Oğuz, F. S. (2024). Tezkireciler ve şair kadınlar: Şair tezkirelerinde cinsiyetçi söylem. *Turkish Studies-Language and Literature*, *19,* Ö1, 715-740.

Sezer, S. (1998). *Osmanlı'da fal ve falnameler* (1. bs.). İstanbul: Milliyet Yayınları.

Sezer, S. (1997). *Türk Safo'su Mihri Hatun, Divan edebiyatının tek kadın şairinin yaşamöyküsü* (1. bs.) İstanbul: Milliyet Yayınları.

Sezer, S. (2005). *Türk Safo'su Mihrî Hatun, Divan edebiyatının tek kadın şairinin yaşamöyküsü* (2. bs.). İstanbul: Kapı Yayınları.

Sezer, S. ve A. Özyalçıner (2007). *Divan şiirinden seçmeler*. İstanbul: Morpa.

Sezer, S. (2018). *Türk Safo'su Mihrî Hatun* (3. bs.). İstanbul: Kor Kitap.

Sezer, S. (1996). Şiirimizin genel görünüşü yeni bir Divan şiirine doğru. *Evrensel Kültür*, *Ağustos*, 56, 9-11.

Sezer, S. (2011). Tezkireler ve tezkireciler üzerine eğlenceli bir deneme. *Evrensel Kültür*, Temmuz, *235*, 8-10.

Sezer, S. (2014). Şahname, *Evrensel Kültür*, Ekim, 214, 38-40.

Timuroğlu, S. (2021). *Kanatlanmış kadınlar-Osmanlı ve Avrupalı kadın yazarların dostluğu* (2. bs.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Yeşil, F. (2022). *Sennur Sezer hayatı, sanatı ve eserleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mihri-hatun (Erişim: 25.03.2025)

[17] "Komet" adıyla bilinen ressam.

[18] Tam adı İbrahim Abdülkadir Meriçboyu.

[19] Bu paragraftaki bilgiler 10.10.2024'te Özyalçıner'le yapılan görüşme notlarından alınmıştır.

[20] Fransız antropolog, etnolog ve sosyolog Pierre Bourdieu; *entelektüel alanı*, yazınla ilgisi olan, yazından bir çıkar bekleyen, yazına ilgi duyan insanlar bütünü (yayımcılar, dergi yönetmenleri, kuşkusuz yazarlar, ama aynı zamanda öğretmenler, yorumcular, eleştirmenler vb.) arasında nesnel bir bağıntılar uzamı olarak görür. Kendi aralarında, örneğin türlere göre bölünmüş olan bu insanların bütünü, nesnel, bireylere aşkın bağlarla bir araya gelmişlerdir (2020, s. 12).